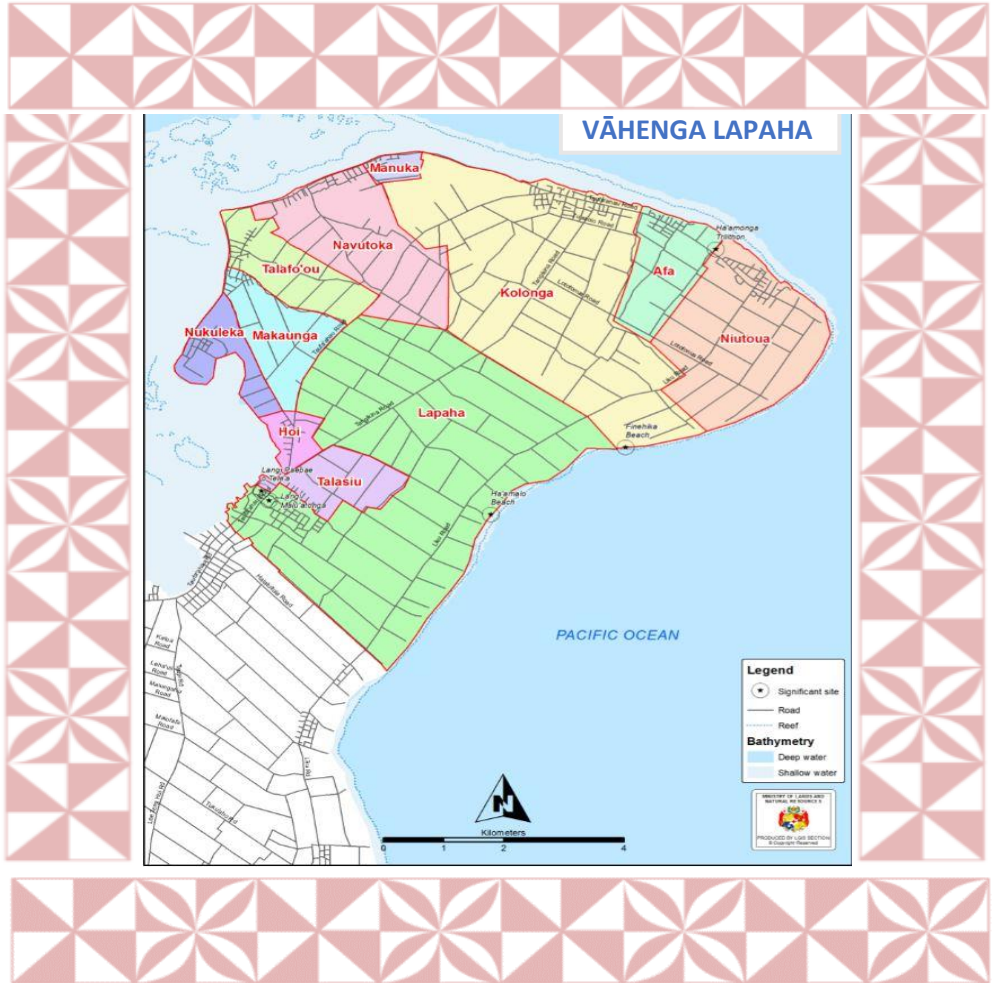

Pule'anga 'o Tonga

FAKAMATALA FAKAKOLO KI HE KOLO KO AFAÁ.

"TUKU ATU 'O E FAKAMATALÁ KI HE TOKOTAHA KOTOA"

© Copyright Tonga Statistics Department (TSD) 2020

Tonga Statistics Department
P.O. Box 149
Nukuálofa ,
Kingdom of Tonga

Website: <https://tongastats.gov.to>

Email: dept@stats.gov.to

Kanotohi

Talateu	1
Ko e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi'	1
Kakai' mo honau faingatā'ia.	4
To'onga moui á e kakai'	5
Lesisita fili' mo e kaati fakafonua'	6
Kakai' mo e maú ngaue'	7
Koe ngaahi Fakamatala 'o e 'api.	8

Lisi 'o e ngaahi tēpilé

Tēpile 1: Tokolahi 'o e kakai mo e lahi 'a e 'api nofo'anga'i he kolo' ni 2016, 2011, 2006.....	1
Tēpile 2: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'	2
Tēpile 3: Tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakamali'	2
Tēpile 4: Tokolahi 'o e kakai' mo 'enau tui fakalotu/siasi.	2
Tēpile 5: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata mo honau ta'u motu'a.....	3
Tēpile 6: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata 'oku nau 'i he ako'	3
Tēpile 7: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangata 'i he ta'u 10 ki 'olunga 'oku malava ke nau ngāue'aki 'a e 'initaneti' mo e feitu'u 'oku ngāue'aki ai'.	3
Tēpile 8: Tokolahi 'o e kakai fefine mo tangata 'i he ta'u 10 ki 'olunga 'oku ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o' ki he 'initaneti'	4
Tēpile 9: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine 'i he ta'u 2 ki 'olunga 'oku nau faingatā'ia.	4
Tēpile 10: Tokolahi 'o e ma'u Kava - Tonga' 'i he ta'u 10 ki 'olunga.....	5
Tēpile 11: Tokolahi 'o e kau ma'u Kava mālohi' 'i he ta'u 10 ki 'olunga.	5
Tēpile 12: Tokolahi 'o e ifi sikaleti' 'i he ta'u 10 ki 'olunga.....	6
Tēpile 13: Tokolahi 'o e kakai ifi tapaka-Tonga' 'i he ta'u 10 ki 'olunga.	6
Tēpile 14: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine lesisita fili.	6
Tēpile 15: Kaati fakafonua 'i he ta'u 15 ki 'olunga.....	7
Tēpile 16: Tokolahi 'o e kakai tangata' mo e fefine' mo honau tefito'i ngāue.	7
Tēpile 17: Kātoa e ma'u ngāue mo e 'ikai ha ngāue 'i he ta'u 15 ki 'olunga.	7
Tēpile 18: To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue.....	7
Tēpile 19: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo honau lakanga ngāue	8
Tēpile 20: Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.....	8
Tēpile 21: Ko e pa'anga ma'u mai mei tu'a pule'anga mo fakalotofonua ki he ngaahi 'api'.	8
Tēpile 22: Founa hono ma'u 'o ha Kelekele.....	8
Tēpile 23: Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' mo e naunau 'oku langa'aki 'a e fale'.	9
Tēpile 24: Ma'u'anga vai inu.	9
Tēpile 25: Fa'ahinga 'o e falemalōloó 'i he 'api nofo'anga'.....	9
Tēpile 26: Ma'u'anga ivi feime'atokoni 'i he 'api nofo'anga' pea mo hono tu'u'anga'.	10
Tēpile 27: Lahi 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngāue'aki e founa hono faka'auha 'o e veve'.	10
Tēpile 28: Ko e ngaahi koloa pe naunau 'i he 'api nofo'anga'.....	10

Lisi 'o e ngaahi fakatātā'

Fakatātā 1: Pēsēti 'o e tokolahi 'o e kakai mo 'enau tui fakalotu pe siasi.	2
Fakatātā 2:Pēsēti 'o e founa hono ma'u 'o ha 'api.	9

Talateu

Ko e fakamatala fakakolo ko 'ení, 'oku fakataumu'a ia, ke fakafoki atu 'a e koloa mahu'inga ne mou 'omai ma'a' e Potungāue' ni, lolotonga 'a hono fakahoko 'a e savea tohi kakai fakamuimui tahá, 'i he ta'u 2016. Ko e ngaahi fakamatala ne mou vahevahe maí, ko e koloa mahu'inga mo fifisísimu'a ia ki he Potungāué pea mo e fonuá. 'Oku tokoni lahi ia ki he ngaahi palani fakamāmani lahi, mo e taumu'a fakalalaka tu'uloa' (SDG), pea pehē ki he kaveinga langa fakalalaka fakafonua 'a Tongá(TSDF). Pea 'ikai ko ia pē, ka 'oku tokoni lahi 'a ho'omou ngaahi fakamatalá ki he taha 'o e ngaahi taumu'a 'a e Potungāue Sitetistika 'o Tongá; **"ke ne a'usia ha tu'unga 'oku laulōtahá; pea ke falala'anga mo tonu 'a e ngaahi fakamatalá, 'a ia 'oku tuku atu mei he potungāué"**. Ko ia, 'e matu'aki tokoni 'aupito 'a e ngaahi fakamatala kuo mou 'omai, 'i he taimi 'oku fiema'u ai, ke fatu mo lalanga ai, 'a e ngaahi tu'utu'uni ngāue 'a e pule'angá mo e fonuá fakalūkufua.

FAKAMATALA FAKAKOLO KI HE KOLO KO AFĀ

Hingoa 'o e vāhenga :	Lapaha
Hingoa 'o e vahefonua :	Tongatapu
Hingoa 'o e vāhenga fili :	Tongatapu 10

Ko e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi'.

Ko e koloa mahu'inga taha 'o ha fonua, ko hono kakai; he ko hono 'uhingá, he ko kinautolu 'oku nau langa fakalalaka faka'ekonōmika 'a e fonuá. Ko ia ai,'oku tuku atu ai 'a e ngaahi fakamatala' ni fekau'aki mo e tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakatemokalafi, koe'uhi ke 'ilo mo ma'u tatai ki ai 'a e toko taha kotoa pē 'i he kolo'ni.

Tēpile 1: Tokolahi 'o e kakai mo e lahi 'a e 'api nofo'anga'i he kolo' ni 2016, 2011, 2006.

1.1: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine	Tokolahi e kakai		
	2016	2011	2006
Kātoa	474	401	439
Tangata	237	208	222
Fefine	237	193	217
'Avalisi e tokolahi e kakai tangata' ki he kakai fefine 'e toko 100 kotoa pē.	100	108	102
1.2: Ngaahi 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'i he 2016.		
Kātoa	80		
'Api nofo'anga 'oku nofo'i	71		
'Api nofo'anga 'ikai nofo'i	9		
'Avalisi 'o e tokolahi 'i he 'api nofo'anga	7		

Ko e tokolahi 'o e kakai na'e nofo 'i he kolo' ni 'i he Tohi Kakai 'o e 2016 na'e fe'unga mo e toko 474, 'a ia ne tupu'aki e toko 73 (18%) mei he Tohi Kakai 'o e 2011 pea na'e toe tupu'aki 'a e toko 35 (8%) mei he Tohi Kakai 'o e 2006. Pea mei he vaha'a ta'u ko ia ' na'e tokolahi taha 'a e kakai tangatá 'i he kakai fefiné (Tepile 1.1).

Ko e ngaahi 'api nofo'anga fakakātoa 'e 71 na'e nofo'i pea ko e 'api nofo'anga leva 'e 9 na'e 'ikai nofo'i. 'Oku fakafuofua leva ki he toko 7 'a e tokolahi 'i he 'api nofo'anga (Tepile 1.2).

Tēpile 2: Tokolahi 'o e kakai' 'i he feitu'u na'e fanau'i ai kinautolu'.

Kolo 'o e fa'eé he taimi ne fanau'i ai ha tokotaha	Tokolahi e kakai
Kātoa	474
Afā	254
Ngaahi kolo kehe 'i Tonga' ni	216
Ngaahi fonua muli	4

Ko e tokolahi tahá, ko kinautolu ko ia ne fanau'í 'í Afaá 'á ia ko e toko 254, pea ko e toko 216 leva ne fanau'í he kolo kehe pē 'í Tongá ni pea ko e toko 4 leva ne fanau'í he fonua mulí.

Tēpile 3: Tokolahi 'o e kakai' mo honau tu'unga fakamali'.

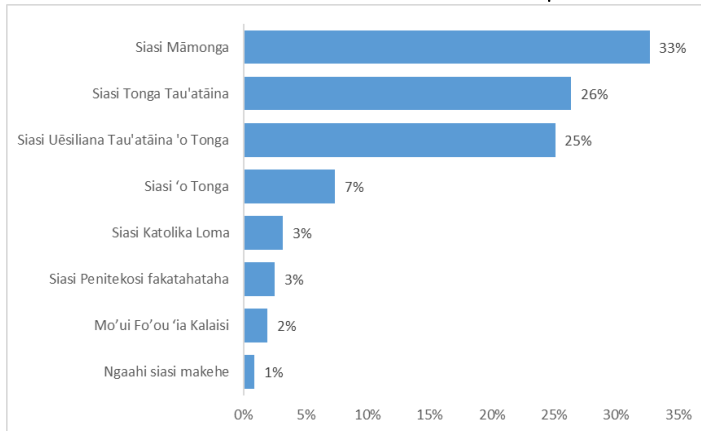
Tu'unga fakamali	Tokolahi e kakai
Kātoa	474
Te'eki mali	149
Mali	294
Uitou	20
Tu'unga fakamali kehe	11

Ko e tokolahi 'o e kakai ko kinautolu ko ia 'oku 'osi mali 'á ia ko e toko 294, pea hoko hifo ki ai ko kinautolu ko ia 'oku te'eki ke mali 'á ia ko e toko 149. Ko e toenga leva ko e toko 31 ko kinautolu ia 'oku uitou, mavae mo 'í he ngaahi tu'unga fakamali kehe.

Tēpile 4: Tokolahi 'o e kakai' mo 'enau tui fakalotu/siasi.

Lotu/ Siasi	Tokolahi e kakai
Kātoa	474
Siasi Māmonga	155
Siasi Tonga Tau'atāina	125
Siasi Uēsiliana Tau'atāina 'o Tonga	119
Siasi 'o Tonga	35
Siasi Katolika Loma	15
Siasi Penitekosi fakatahataha	12
Mo'ui Fo'ou 'ia Kalaisi	9
Ngaahi siasi makehe	4

Fakatātā 1: Pēsētī 'o e tokolahi 'o e kakai mo 'enau tui fakalotu pe siasi.

Ko e tokolahi taha 'o e kakai 'oku nau Siasi Māmonga 'á ia ne toko 155, pea hoko hifo ki ai ko kinautolu 'í he Siasi Tonga Tau'atāina ko e toko 125. Ko e siasi leva ne tokosi'í taha ko e siasi Penitekosi fakatahataha pea moe siasi Mo'ui Fo'ou 'ia Kalaisi 'á ia ne toko 21 fakakātoa.

Tēpile 5: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata mo honau ta'u motu'a.

Tokolahi 'o e kakai' mo honau ta'u motu'a	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	474	237	237
Si'i hifo he ta'u 1	9	5	4
Ta'u 1 - 4	55	27	28
Ta'u 5 - 9	60	29	31
Ta'u 10 - 14	68	34	34
Ta'u 15 - 19	49	34	15
Ta'u 20 - 24	44	18	26
Ta'u 25 - 29	26	10	16
Ta'u 30 - 34	20	10	10
Ta'u 35 - 39	25	9	16
Ta'u 40 - 44	37	17	20
Ta'u 45 - 49	18	10	8
Ta'u 50 - 54	16	9	7
Ta'u 55 - 59	12	8	4
Ta'u 60 - 64	8	5	3
Ta'u 65 - 69	7	3	4
Ta'u 70 pe lahi ange	20	9	11

Ko e tokolahi tahá, ko e fānau ko ia 'i he ta'u 10-14 'a ia ne toko 68 pea ne tokolahi tatau ai e kakai fefiné mo e kakai tangatá (34). Ko e tokosi'i tahá leva ko e toko 7 'i he ta'u 65-69. Pea ne tokolahi pe kakai fefiné (11) he kakai tangatá (9) 'i hono a'usia ko ia e ta'u 70 pe lahi ange.

Tēpile 6: Tokolahi 'o e kakai fefine mo e tangata 'oku nau 'i he ako'.

Fānau ako lolotongá mo honau ta'u motu'a	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	157	83	74
Ta'u 5 - 9	54	27	27
Ta'u 10 - 14	68	34	34
Ta'u 15 - 19	31	20	11
Ta'u 20 - 24	3	2	1
Ta'u 25 - 29	1	-	1
Ta'u 30 - 34	-	-	-
Ta'u 35 pe lahi ange	-	-	-

Ne tokolahi taha pē fānau 'i he ta'u 10-14 'oku nau lolotonga 'i he akó 'a ia ko e toko 68, pea ko e tokosi'i tahá, ko e toko 1 he ta'u 25-29.

Tēpile 7: Tokolahi 'o e kakai fefine' mo e tangata 'i he ta'u 10 ki 'olunga 'oku malava ke nau ngāue'aki 'a e 'initaneti' mo e feitu'u 'oku ngāue'aki ai'.

Malava ngaue'aki 'a e 'initaneti'	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	350	176	174
'Ikai	267	139	128
'Io	83	37	46
Feitu'u 'oku ngāue'aki ai e 'initaneti'			
'Api nofo'anga	63	29	34
Fale 'Initaneti	4	1	3
Ngāue'anga	8	3	5
'Apiako	7	3	4
Feitu'u kehe	1	1	-

Ko e tokolahi tahá ko kinautolu ko ia 'oku 'ikai ke nau malava ngāue'aki e 'initaneti' (267) pea ko e toko 83 leva ko kinautolu ia'oku nau malava 'o ngāue'aki e 'initaneti mei honua ngaahi 'api nofo'angá (63).

Tēpīle 8: Tokolahi 'o e kakai fefine mo tangata 'i he ta'u 10 ki 'olunga 'oku ngāue'aki 'a e telefoni to'oto'o' ki he 'initaneti'.

Ngāue'aki ha telefoni to'oto'o.	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	350	176	174
'Ikai	162	78	84
'Io	188	98	90
Malava ma'u ha 'initaneti he telefoni to'oto'o'			
'Ikai	48	29	19
'Io	140	69	71
Taumu'a 'o e ngāue'aki e 'initaneti' he telefoni to'oto'o'			
Mītia Fakasōsiale	75	30	45
Fetu'utaki	64	38	26
Ngaahi 'uhinga makehe	1	1	-

Ko e tokolahi taha ko kinautolu ko ia 'oku nau malava 'o ngāue'aki e telefoni to'oto'o 'a ia ko e toko 188 pea ko e toko 140 ai ku nau ngāue'aki e 'initaneti he telefoni to'oto'o ki he mitia fakasosiale (75).

Kakai' mo honau faingata'a'ia.

Ko e taumu'a fakalakalaka tu'uloā mo e taumu'a fakafonua 'a e fonuā, 'oku fai 'a hono tokangaekina makehe 'i ai, 'a e kakai tu'u lavea ngofuā, 'o hangē ko e kakai 'oku 'i ai ha ngaahi faingata'a'ia 'i he sió pe vakai, ko 'enua fanongó, 'alú pe lué, ko sí'enua manatu', ko hono tokaangekina fakataautaha' pea mo e fetu'utaki'; koe'uhi ko honau mahu'ingá, **ke 'oua te nau ongo'i tuenoa pe li'ekina.**

Tēpīle 9: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine 'i he ta'u 2 ki 'olunga 'oku nau faingatā'ia.

Kātoa	451	226	225
Sio/Vakai	Kātoa	Tangata	Fefine
Ikai ha faingata'a'ia he vakai	434	218	216
Faingata'a'ia si'isi'i ēe he sio/vakai	13	6	7
Faingata'a'ia lahi he sio/vakai	2	-	2
Po'uli 'a e vakai/sio	2	2	-
Fanongo	Kātoa	Tangata	Fefine
Ikai ha faingata'a'ia he fanongo	432	213	219
Faingata'a'ia si'isi'i pē he fanongo	13	9	4
Faingata'a'ia lahi he fanongo	6	4	2
Ikai ke toe lava fanongo	-	-	-
'Alu/Lue	Kātoa	Tangata	Fefine
Ikai ha faingata'a'ia he 'alu/lue	422	215	207
Faingata'a'ia si'isi'i pē he 'alu/lue	14	5	9
Faingata'a'ia lahi he 'alu/lue	8	5	3
Ikai ke toe lava 'alu/lue	7	1	6
Manatu	Kātoa	Tangata	Fefine
Ikai ha faingata'a'ia he manatu	442	221	221
Faingata'a'ia si'isi'i pe he manatu	3	3	-
Faingata'a'ia lahi he manatu	6	2	4
Ikai ke toe lava 'o manatu	-	-	-
Tokangaekina fakataautaha	Kātoa	Tangata	Fefine
Ikai ha faingata'a'ia he tokanga'i ia	334	175	159
Faingata'a'ia si'isi'i pē ke ne tokanga'i ia	35	16	19
Faingata'a'ia lahi ke ne tokanga'i ia	19	6	13
Ikai ke toe lava ke ne toe tokanga'i ia	63	29	34
Fetu'utaki	Kātoa	Tangata	Fefine
Ikai ha faingata'a'ia he fetu'utaki	417	213	204
Faingata'a'ia si'isi'i pē he fetu'utaki	26	11	15
Faingata'a'ia lahi he fetu'utaki	5	2	3

Ikai ke toe lava ha fetu'utaki	3	-	3
--------------------------------	---	---	---

Na'e laka hake he peseti 'e 98 e tokolahi e kakai 'i Afaa ni 'oku nau mo'ui lelei pe 'oku 'ikai ha palopalema 'i he'enau sio', 'alu', manatu', fanongo', mo e fetu'utaki' pea tokosi'i pe 'oku nau faingata'a'ia lahi mo 'ikai pe toe lava ha me'a. Pea fakafuofua kihe peseti 'e 2 pe si'isi'i ai 'oku nau fangata'a'ia he sio/vakai, fanongo, alu pe lue, manatu, tokangaekina fakatautaha pea moe fetu'utaki.

Toonga mouí á e kakai'.

Tēpile 10: Tokolahi 'o e ma'u Kava - Tonga' 'i he ta'u 10 ki 'olunga.

Kava - Tonga	Kātoa	Tangata	Fefine
'ikai ma'u Kava -Tonga	279	106	173
Ma'u Kava - Tonga	71	70	1
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	1	1	-
Ta'u 15 - 19	6	6	-
Ta'u 20 - 24	8	8	-
Ta'u 25 - 29	7	6	1
Ta'u 30 - 34	8	8	-
Ta'u 35 mo e lahi ange	41	41	-
Hokohoko pe tu'olahi			
Toki fakahoko pe 'i ha katoanga makehe	17	17	-
Tu'ó 1 'i he uike	13	12	1
Tu'ó 2 – 3 'i he uike	34	34	-
Tu'ó 4 – 6 'i he uike	4	4	-
'Aho mo e pō kotoa pē	3	3	-

Ko e toko 71 kotoa 'a kinautolu ko ia 'oku nau ma'u kava Tonga ko e tokolahi tahá pē, ko e kakai tangata (70) pea mo e kakai fefine pē 'e 1. Lahitahá pē ko kinautolu ko ia mei he ta'u 35 pe lahi ange 'a ia 'oku nau toki fakahoko tu'ó 2-3 'i he uike (34).

Tēpile 11: Tokolahi 'o e kau ma'u Kava mālohi' 'i he ta'u 10 ki 'olunga.

Kava mālohi	Kātoa	Tangata	Fefine
'ikai ma'u Kava mālohi	286	118	168
Ma'u Kava mālohi	64	58	6
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	-	-	-
Ta'u 15 - 19	6	6	-
Ta'u 20 - 24	12	9	3
Ta'u 25 - 29	5	4	1
Ta'u 30 - 34	7	7	-
Ta'u 35 pe lahi ange	34	32	2
Hokohoko pe tu'olahi			
Tātaaitaha: tu'ó 1 – 2 'i he uike	286	118	168
Toki fakahoko pe 'i ha me'a 'oku fai, tu'ó 3 – 7 'i he uike.	53	47	6
Taimi e ni'ihī: tu'ó 8-14 'i he uike	7	7	-
Ma'u pe: tu'ó 15-21 'i he uike	3	3	-
Hokohoko: tu'ó 22 pē lahi ange 'i he uike.	1	1	-

Ko e toko 64 katoa 'a kinautolu ko ia 'oku ma'u kava mālohi pea 'oku tokolahi taha pē ai e kakai tangatá (58) 'i he kakai fefiné (6). Ko e tokolahi ko kinautolu ko ia mei he ta'u 35 mo e lahi ange pea 'oku tātaaitaha pe tu'ó 1-2 'i he uike 'enau fakahoko ko ia e ma'u kava mālohi (286).

Tēpīle 12: Tokolahi 'o e ifi sikaleti' 'i he ta'u 10 ki 'olunga.

Ifi sikaleti	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ifi sikaleti	271	110	161
Ifi sikaleti	79	66	13
Kulupu fakata'u nima			
Ta'u 10 - 14	1	1	-
Ta'u 15 - 19	6	6	-
Ta'u 20 - 24	10	7	3
Ta'u 25 - 29	7	3	4
Ta'u 30 - 34	8	7	1
Ta'u 35 pe lahi ange	47	42	5
Hokohoko pe tu'olahi			
Sí'isi'i, puha tapaka 'e 1 'i he uike	31	27	4
Toki fakahoko pe 'i ha katoanga, sikaleti 5 he 'aho.	20	14	6
Hokohoko, puha sikaleti 'e 1 'i he 'aho.	26	23	3
Ifi lahi, puha sikaleti 1 he 'aho.	2	2	-

Ne toko 79 'a kinautolu koi a ne nau ifi sikaleti 'a ia ne tokolahi pe ai e kakai tangata he kakai fefine, pea koe tokolahi taha ko kinautolu mei he ta'u 35 pe lahi ange 'a ia 'oku nau ifi sí'isi'i pe puha tapaka 'e 1 'i he uike (31).

Tēpīle 13: Tokolahi 'o e kakai ifi tapaka-Tonga' 'i he ta'u 10 ki 'olunga.

Ifi tapaka Tonga	Kātoa	Tangata	Fefine
'Ikai ifi tapaka Tonga	277	113	145
Ifi tapaka Tonga	73	63	10
Kulupu fakata'u e nima			
Ta'u 10 - 14	2	1	1
Ta'u 15 - 19	5	5	-
Ta'u 20 - 24	7	7	-
Ta'u 25 - 29	7	3	4
Ta'u 30 - 34	8	7	1
Ta'u 35 mo e lahi ange	44	40	4
Hokohoko pe tu'o lahi			
Sí'isi'i: fo'i tapaka 1-2 'i he 'aho	25	22	3
Toki fakahoko pe 'i ha katoanga, fo'i tapaka 5 he 'aho.	13	8	5
Hokohoko: fo'i tapaka 10 'i he 'aho	23	21	2
Ifi lahi: fo'i tapaka 'e 15 'i he 'aho	12	12	-

Ne toko 73 kotoa 'a kinautolu ko ia 'oku nau ifi tapaka Tonga pea ko e tokolahi ko kinautolu ko ia mei he ta'u 35 mo e lahi ange 'a ia 'oku nau ifi sí'isi'i fo'i tapaka 'e 1-2 'i he 'aho (25).

Lesisita fili' mo e kaati fakafonua'.

Tēpīle 14: Tokolahi 'o e kakai tangata mo e fefine lesisita fili.

Lesisita fili	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	223	104	119
Lesisita ke fili	189	90	99
'Ikai lesisita fili	34	14	20
'UHINGA NA'E 'IKAI KE LESISITA FILI AI			
Kātoa	34	14	20
Folau ki tu'a pule'anga	3	2	1
'Ikai mahu'inga'ia 'i he fili	27	9	18
Ha toe 'uhinga kehe	4	3	1

Ko e tokolahi taha ko kinautolu ko ia kuo nau 'osi lesisita fili 'a ia ko e toko 189 pea ko e toko 34 leva ne 'ikai ke nau lesisita fili ko e tokolahi ai ko kinautolu ko ia ne 'ikai ke nau mahu'inga'ia he fili (27).

Tēpile 15: Kaati fakafonua 'i he ta'u 15 ki 'olunga.

Kaati Fakafonua	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	282	142	140
'Io	193	91	102
'Ikai	89	51	38

Ko e tokolahi taha ko e toko 193 ko kinautolu ia 'oku 'i ai 'enua kaati fakafonua pea ko e toko 89 leva ko kinautolu ia 'oku 'ikai ke 'i ai ha kaati fakafonua.

Kakai' mo e ma'u ngaue'.

Tēpile 16: Tokolahi 'o e kakai tangata' mo e fefine' mo honau tefito'i ngāue.

Tefito'i ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	282	142	140
Pule ngāue	1	1	-
Ngāue taaoutaha	33	18	15
Ngāue ma'u vāhenga 'i he pule'anga	9	5	4
Ngāue ma'u vāhenga 'i he ngaue'anga tautaha	42	34	8
Ngaohi koloa ke faka'aonga'i fakafo'ituitui	125	48	77
Ngāue ki he famili ta'e ma'u vahenga	5	4	1
Ngaue faka'api ta'etotongi ma'ae famili	14	6	8
Ngaue 'ikai fakakouna	-	-	-
Tokotaha ako taimi kakato	32	19	13
Tokotaha ako taimi kakato	1	-	1
Tokotaha ako 'ikai taimi kakato	10	1	9
Ngāue faka'api	9	5	4
Malōlō mei he ngāue'anga pe toulekeleka	1	1	-
Faingata'a'ia fakaesino pe faka'atamai	-	-	-

Koe tefito'i ngaue ne tokolahi taha ko e ngaohi koloa ke faka'aonga'i fakafo'ituitui 'a ia ne tokolahi pe ai e kakai fefine 'i he kakai tangata, pea ko e tefito'i ngaue ne tokosi'i taha ko e pule ngaue pea moe malōlō mei he ngāue'anga pe toulekeleka 'a ia ne toko 1.

Tēpile 17: Kātoa e ma'u ngāue mo e 'ikai ha ngāue 'i he ta'u 15 ki 'olunga.

Kakai ma'u ngaue mo e 'ikai ma'u ngaue	Kātoa	Tangata	Fefine
Tokolahi ma'u ngāue	229	116	113
'Ikai ma'u ngāue	-	-	-
Pēseti 'oku 'ikai ma'u ngāue	-	-	-

Ko e tokolahi taha ko e toko 229 ko kinautolu ia 'oku nau ma'u ngāue pea ne tokolahi pe ai e kakai tangata (116) 'i he kakai fefine (113). Pea ne 'ikai ke lekooti mai ha taha ta'e ma'u ngāue.

Tēpile 18: To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue.

To'utupu ma'u ngāue mo e 'ikai ma'u ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Tokolahi 'o e to'utupu ma'u ngāue	58	34	24
Tokolahi 'o e to'utupu 'ikai ma'u ngāue	-	-	-
Peseti óku 'ikai ma'u ngāue	-	-	-

Na'e toko 58 kotoa e to'utupu 'oku nau ma'u ngāue pea ne tokolahi pe ai e to'utupu tangata (34) he to'utupu fefine (24), pea ne 'ikai ke lekooti mai ha to'utupu 'oku 'ikai ma'u ngāue.

Tēpile 19: Tokolahi 'o e kakai ta'u 15 ki 'olunga mo honau lakanga ngāue

Lakanga ngāue	Kātoa	Tangata	Fefine
Kātoa	229	116	113
Tokotaha Pule ngāue	2	1	1
Tokotaha Ngāue fakapalōfesinale	6	3	3
Tokotaha ngāue fakatekinikale	6	5	1
Ngāue fakakalake	2	-	2
Ngāue fefakatau'aki	16	5	11
Tokotaha ngāue 'i he ngoue mo e toutai	67	67	-
Ngāue fakamea'a	107	22	85
Ngāue fakamisini	8	8	-
Ngaahi ngāue kehekehe	15	5	10

Ne tokolahi taha pe kakai tangata 'i he ngaue ngoue pea moe toutai (67) pea ne tokolahi pe kakai fefine ia 'i he ngaue fakamea'a (85).

Koe ngaahi Fakamatala 'o e 'api.

Ko e ngaahi fakamatala ko 'eni 'oku fekau'aki ia mo e tu'unga 'e nofo 'a e kakai 'i honau ngaahi 'api nofo'anga 'i he kolo.

Tēpile 20: Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.

Tefito'i ma'u'anga pa'anga 'o e 'api nofo'anga'.	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.
Kātoa	71
Ma'u vāhenga pau	18
Ma'u'anga pa'anga mei he pisinisi tautaha	5
Ma'u'anga pa'anga mei he fakatau atu ha koloa	35
Ma'u'anga pa'anga mei tu'apule'anga mo fakalotofonua	1
'Ikai ha ma'u'anga pa'anga	11

Ko e tokolahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga koe 'api 'e 35 ko 'enau ma'u'anga pa'anga koe fakatau atu 'o ha koloa pea koe 'api pe 'e 1 'oku ma'u'anga pa'anga mei tu'apule'anga mo fakalotofonua.

Tēpile 21: Ko e pa'anga ma'u mai mei tu'a pule'anga mo fakalotofonua ki he ngaahi 'api'.

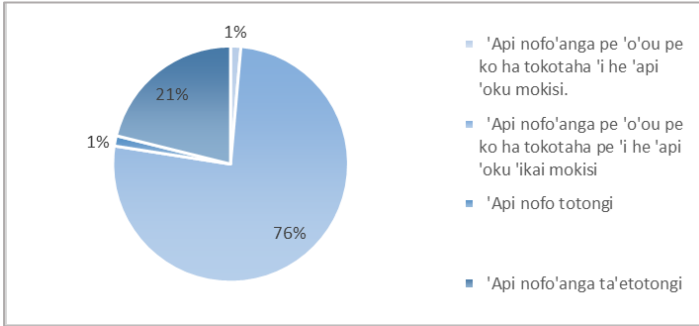
Pa'anga ma'u mai mei tu'a pule'anga mo fakalotofonua	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	71
'Ikai ha pa'anga ma'u mai	8
Ma'u 'a e pa'anga ne foaki mai	63
Feitu'u ne foaki mei ai e pa'anga	
Foaki mei tu'a pule'anga	60
Foaki mei tu'a pule'anga mo e fakalotofonua	3

Ko e tokolahi 'o e ngaahi 'api koe 'api 'e 63 'oku nau ma'u pa'anga foaki mai pea koe lahi taha ko e foaki mai mei tu'a pule'anga 'a ia ko e 'api 'e 60.

Tēpile 22: Founa hono ma'u 'o ha Kelekele.

Founa hono ma'u 'o ha 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'.
Kātoa	71
'Api nofo'anga pē 'o'ou pe ko ha tokotaha 'i he 'api 'oku mōkisi.	1
'Api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha pe 'i he 'api 'oku 'ikai mōkisi	54
'Api nofo totongi	1
'Api nofo'anga ta'etotongi	15

Fakatātā 2: Pēsēti 'o e founa hono ma'u 'o ha 'api.

Ko e tokolahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga ko e 'api 'e 54, 'a ia koe ngaahi 'api nofo'anga pe 'o'ou pe ko ha tokotaha 'i he 'api 'oku 'ikai mōkisi.

Tēpile 23: Ko e lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga' mo e naunau 'oku langa'aki 'a e fale'.

Ngaahi naunau langa fale'	Faliki	'Ato	Holisi
Kātoa	71	71	71
Papa pe palaiuti	4	-	31
Kapa pe 'alaminiume	-	69	7
Piliki pe sima	63	1	32
Naunau langa fale Tonga	3	1	1
Ngaahi naunau kehe	1	-	-

Ko e ngaahi naunau langa angamaheni 'oku tau ngaue'aki ki he langa fale ko e sima, piliki ki he faliki 'o e fale (63), kapa ki he 'ato (69) pea pehē foki ki he piliki pe sima ki he holisi 'o e falé (32).

Tēpile 24: Ma'u'anga vai inu.

Vai Inu	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	71
Vai Tupu	2
Vai Sima	28
Vai Sima pe tangike mei he kaunga'api pe fakakolo	41
Hina Vai	-
Ma'u'anga vai makehe	-

Ko e tokolahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga 'oku nau ngaue'aki e vai sima pe tangike mei he kaunga'api 'a ia koe 'api nofo'anga ia e 41.

Tēpile 25: Fa'ahinga 'o e falemalōlō 'i he 'api nofo'anga'.

Falemalōlō he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
Falemalōlō pālangi	50
Falemalōlō lingi	7
Falemalōlō ponu	14
Tu'u'anga 'o e famālōlō he 'api nofo'anga	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga'
Katoa	71
'I loto 'i he 'api nofo'anga	24
'I he loto 'api	45
Feitu'u kehe	2

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api nofo'anga ko e 'api 'e 50 'oku nau ngaue'aki e falemalōlō pālangi pea toe tokolahi taha mo e ngaahi 'api 'oku tu'u pe falemalōlō i he loto 'api (45).

Tēpīle 26: Ma'u'anga ivi feime'atokoni 'i he 'api nofo'anga' pea mo hono tu'u'anga'.

Sitou	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	71
Ngaue'aki e sitou	53
'Ika'i ngaue'aki e sitou	18
Ma'u'anga ivi ki he feime'atokoni	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	71
Kasa	11
Fefie mo e nge'esi niu	54
'Uhila	6
Tu'u'anga 'o e feitu'u feime'atokoni	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	71
Peito 'i he fale nofo'anga	26
Feime'atokoni 'i tu'a	22
Peito feime'atokoni 'i tu'a	23

Ko e lahi taha 'oe ngaahi 'ap nofo'anga 'oku nau malava 'o ngaue'aki 'a e sitou 'a ia koe 'api 'e 53 pea ne tokolahi pe mo hono ngaue'aki ko ia 'o e fefie moe nge'esi niu ki he ivi feime'atokoni (54), pea ne tokolahi ngaahi 'api 'oku peito pe 'i he fale nofo'anga (26).

Tēpīle 27: Lahi 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngāue'aki e founa hono faka'auha 'o e veve'.

Founa hono faka'auha 'o e veve'.	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	71
Fetuku veve 'a e pule'anga'	43
Fetuku veve fakafo'ituitui	1
Tutu e vevé	26
Tanu e vevé 'i he loto'api/vao	1

Ko e lahi taha 'o e ngaahi 'api 'oku nau ngaue'aki e fetuku veve 'a e Pule'anga (43) pea koe 'api pe 'e 1 'oku nau fetuku veve fakafo'ituitui pea mo tanu e vevé 'i he loto 'api pe vao (1).

Tēpīle 28: Ko e ngaahi koloa pe naunau 'i he 'api nofo'anga'.

Koloa pe naunau he 'api nofo'anga'.	Lahi 'o e ngaahi 'api nofo'anga	Pēsēti 'o e ngaahi 'api nofo'anga
Kātoa	71	100
Telefoni to'oto'o	67	94
TV	53	75
'Aisi fakapoloka	28	39
Misini CD/DVD	51	72
Misini Fō	42	59
Aisi fakapoloka	30	42
Pasikala	30	42
Veeni	23	32
Kā	17	24
Telefoni Laine	14	20
Misini tuitui	7	10
Tepileti	7	10
Vaka	5	7
Komipiuta to'oto'o	5	7
Loli	3	4
Senoleita	2	3
Misini fakaivia mei he la'aa	2	3

'Oku lahi taha 'i Afaa' ni 'a e ngaahi 'api nofo'anga' 'oku 'i ai 'enau telefoni to'oto'o pea pehē ki he TV. Pea ko e ngaahi 'api nofo'anga si'isi'i pe 'oku 'i ai 'enau senoleita moe misini fakaivia mei he la'aa.